

Повідомлення
про оприлюднення проєкту Стратегії розвитку Куликівської селищної територіальної громади на період до 2027 року та звіту про стратегічну екологічну оцінку

На виконання статті 12 Закону України "Про стратегічну екологічну оцінку", з метою одержання та врахування зауважень та пропозицій громадськості в рамках громадського обговорення в процесі стратегічної екологічної оцінки, Куликівська селищна рада інформує:

1. Повна назва документа державного планування місцевого рівні (містобудівна документація) та стислий зміст: Стратегія розвитку Куликівської селищної територіальної громади на період 2027 року (далі-Стратегія).

Стратегія містить результати соціально-економічного аналізу Куликівської селищної ТГ, комплексну систему завдань, які базуються на розумінні поточної ситуації, рівні розвитку населених пунктів, що входять до складу громади та зможуть забезпечити досягнення стратегічного бачення і розвитку громади, в якому гармонійно поєднуюватимуться інноваційна промисловість, екологічне сільське господарство, висока якість людського капіталу та безпечне довкілля.

2. Орган, що прийматиме рішення про затвердження документа державного планування: Куликівська селищна рада.

3. Передбачувана процедура громадського обговорення, у тому числі:

а) дата початку та строки здійснення процедури: громадського обговорення звіту стратегічної екологічної оцінки Стратегії розпочинається з дня оприлюднення, на офіційному веб-сайті Куликівської селищної ради (<https://kulykivskagromada.gov.ua/>), а саме з 04 березня 2021 та триватиме до 05 квітня 2021 року;

б) способи участі громадськості (надання письмових зауважень і пропозицій, громадські слухання тощо): громадськість в межах строку громадського обговорення має право подати в письмовій формі (в тому числі в електронному вигляді) зауваження та пропозиції до проєкту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку;

в) дата, час і місце проведення запланованих громадських слухань: не передбачається проведення громадських слухань;

г) орган, від якого можна отримати інформацію та адресу, за якою можна ознайомитися з проєктом документа державного планування, звітом про стратегічну екологічну оцінку та екологічною інформацією, у тому числі пов'язаною зі здоров'ям населення, що стосується документа державного

планування: відділ економічного розвитку та залучення інвестицій Куликівської селищної ради, вул. Миру 67, смт Куликівка, Чернігівська обл., 16300, тел. (04643) 2-12-53. Також зазначені документи розміщені на офіційному веб-сайті Куликівської селищної ради (<https://kulykivska-gromada.gov.ua/>).

г) орган, до якого подаються зауваження і пропозиції, його поштова та електронна адреси та строки подання зауважень і пропозицій: відділ економічного розвитку та інвестицій Куликівської селищної ради за адресою: вул. Миру 67, смт Куликівка, Чернігівська обл., 16300, тел. (04643) 2-12-53, електронна адреса: kulikivska.selishna.rada@ukr.net Строк подання зауважень і пропозицій становить 30 днів - до 05 квітня 2021 року;

д) місцезнаходження наявної екологічної інформації, у тому числі пов'язаної зі здоров'ям населення, що стосується документа державного планування: відділ економічного розвитку та інвестицій Куликівської селищної ради.

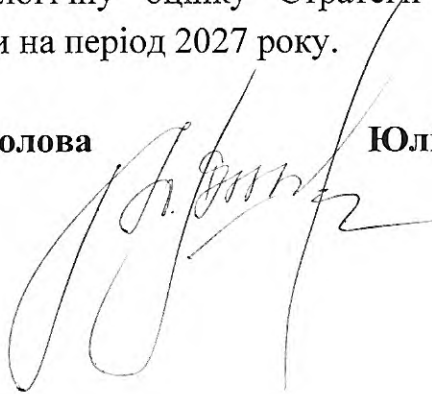
4. Необхідність проведення транскордонних консультацій щодо проекту документа державного планування: необхідність проведення транскордонних консультацій відсутня.

Додатки:

Проект Стратегії розвитку Куликівської селищної територіальної громади на період 2027 року.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Куликівської селищної територіальної громади на період 2027 року.

Куликівський селищний голова

Юлія ПОСТЕРНАК

**ЗВІТ
ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ КУЛИКІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ
НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ**

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Нормативно-правова база проведення СЕО в Україні	4
1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування	6
2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	12
3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	27
4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	30
5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування	33
6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	36
7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	41
8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)	44
9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	45
10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)	47
11. Резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами цієї частини, розраховане на широку аудиторію	48
Список використаних джерел	50
Робоча група з розробки СЕО	50

ВСТУП

На початку 2020 року розпочалася робота щодо розроблення Стратегії розвитку Куликівської селищної територіальної громади на період до 2027 року, до якою були залучені, окрім представників влади, також жителі та представники бізнесу громади.

Метою розробки Стратегії розвитку полягає у вирішенні проблем економічного розвитку та підвищенні конкурентоспроможності громади, що сприятиме покращенню життя громадян і є завданням селищної ради відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Стратегія розвитку Куликівської селищної територіальної громади зорієнтована на докорінні внутрішні зміни, модернізацію всіх сфер життєдіяльності, на створення ефективної системи менеджменту, наближення селищної ради до стандартів сталого розвитку, європейських критеріїв якості життя, на досягнення конкурентних позицій у регіональному та національному вимірах.

Стратегія розвитку розроблена відповідно до норм Постанови Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки» та Стратегією сталого розвитку Чернігівської області на період до 2027 року.

З 12 жовтня 2018 року в Україні введено в дію Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку», який визначає необхідність здійснення процедури стратегічної екологічної оцінки для документів державного планування у встановленому законодавством порядку.

Стратегічна екологічна оцінка (далі - СЕО) - процедура визначення, опису та оцінювання можливих негативних наслідків виконання та реалізації документів державного планування (далі - ДДП) для довкілля.

Досвід багатьох країн продемонстрував високу ефективність СЕО як інструмента планування, що сприяє якості розроблюваних планів, програм, стратегій тощо.

Метою СЕО є забезпечення високого рівня захисту навколишнього середовища, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, сприяння інтеграції екологічних міркувань і підготовку документів державного планування з метою досягнення сталого розвитку. Це системний та комплексний інструмент оцінки, що підтримує та інформує про процес прийняття управлінських рішень суб'єктами діяльності, які можуть мати можливі екологічні наслідки.

Об'єктом оцінки даного звіту є документ державного планування - проект Стратегія розвитку Куликівської селищної територіальної громади на період 2027 року (далі - Стратегія), розроблення якої проводилось відділом економічного розвитку та інвестицій Куликівської селищної ради (далі - Відділ) у 2020-2021 роках.

Звіт про СЕО для ДДП - Стратегії розвитку Куликівської селищної територіальної громади на період до 2027 року розробляється вперше.

Необхідно брати до уваги і той факт, що Стратегія відображає загальні пріоритети та цілі розвитку регіону загалом, без акцентування на конкретні населені пункти чи території, в межах яких існують соціальні, економічні чи екологічні проблеми, які потрібно вирішувати на більш низькому рівні планування, в тому числі на рівні реалізації конкретної планової діяльності.

Нормативно-правова база проведення СЕО в Україні

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (від 01.07.2015 №562-УШ), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація, якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року» (схвалено Верховною Радою України 28 лютого 2019 року). В цьому законі СЕО згадується в основних принципах національної екологічної політики, інструментах реалізації національної екологічної політики та показниках ефективності Стратегії. Зокрема, одним з показників реалізації державної екологічної політики є показник «Державні та місцеві плани та програми, щодо яких проведено стратегічну екологічну оцінку - відсотків».

У 2012 році Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України (від 17.12.2012 №659) затверджено «Базовий план адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Базовий план апроксимації)». Зокрема, відповідно до цього плану потрібно привести нормативно-правову базу України у відповідність до вимог «Директиви 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище».

Проект Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» прийнято Верховною Радою України 4 жовтня 2016 року, а 1 листопада Президент України надав пропозиції до законопроекту. 21 лютого 2017 року у Верховній Раді України було повторно зареєстровано нову редакцію законопроекту «Про стратегічну екологічну оцінку» (реєстраційний №6106).

Метою законопроекту є встановлення сфери застосування та порядку здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування на

довкілля. Законопроект, розроблений на виконання пункту 239 плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, спрямований на імплементацію Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 року про оцінку наслідків окремих планів та програм для довкілля.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» № 2354-УШ був прийнятий 20.03.2018 року.

Обсяг стратегічної екологічної оцінки

В рамках розробки Стратегії розвитку Куликівської селищної територіальної громади на період до 2027 року відповідно до ст.8 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» було оприлюднено заяву про обсяги СЕО на офіційному веб-сайті Куликівської селищної ради за посиланням: <https://kulykivska-gromada.gov.ua/strategichnij-plan-rozvitku-kulikovskoi-otg-do-2020-roku-12-09-03-05-03-2019/>.

Також заяву було оприлюднено у друкованих засобах масової інформації. Протягом громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки надійшли пропозиції від Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації.

Зауваження та пропозиції від громадськості та органів виконавчої влади будуть представлені у довідці про громадське обговорення та довідці про консультації відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Мета цієї Стратегії полягає у визначенні ключових проблем комплексного розвитку та підвищення конкурентоспроможності громади для покращення життя громадян.

У Стратегії визначено таку систему стратегічних і оперативних цілей, завдань, що стануть для територіальної громади джерелом оновлення, подальшого розвитку. Стратегія повинна стати основою (підґрунтям, базою) для розробки короткотермінових та середньострокових програм економічного і соціального розвитку Куликівської селищної територіальної громади.

Очікується, що реалізація основних положень Стратегії дасть можливість створити реальні умови для піднесення життєвого рівня населення, вирішення соціальних проблем на основі росту економіки, підвищення ефективності роботи господарського комплексу шляхом структурних перетворень, використання наявних природних, трудових, матеріальних, фінансових ресурсів, забезпечення екологічної та техногенної безпеки.

Очікуваними результатами втілення Стратегії повинні стати:

- підвищення бізнесової та туристичної привабливості громади через поширення бренду громади серед інвесторів та туристів;
- підвищення рівня комфортності життєвого середовища населених пунктів громади та якості надання послуг;
- підвищення рівня доходів домогосподарств;
- збільшення місць для працевлаштування в рамках громади.

Зв'язок з іншими документами державного планування

Стратегія розвитку розроблена відповідно до норм Постанови Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки» та Стратегією сталого розвитку Чернігівської області на період до 2027 року.

Стратегія розроблена:

- на підставі законів України "Про засади державної регіональної політики", "Про стимулювання розвитку регіонів";
- з урахуванням положень та завдань Указу Президента України "Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року", Програми діяльності Кабінету Міністрів України (постанова Кабінету Міністрів України від 29.09.2019 № 849);
- згідно з вимогами Порядку розроблення регіональних стратегій

розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів (постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 932, із змінами) та Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації (наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31 березня 2016 року № 79, із змінами, далі - Методика).

При підготовці дослідницько-аналітичних розділів Стратегії було використано матеріали Міністерства економіки України, інших міністерств та відомств, Головного управління статистики у Чернігівській області, Куликівської селищної ради та її виконавчих органів, результатів опитування мешканців громади.

При розробці Стратегії Робоча група керувалась нормами, що затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки» .

Основні цілі документа державного планування - стратегічні цілі Стратегії розвитку Куликівської селищної територіальної громади на період до 2027 року:

- Стратегічна ціль 1. Підвищення економічної спроможності громади.
- Стратегічна ціль 2. Розвиток інфраструктури території громади.
- Стратегічна ціль 3. Забезпечення гармонійного розвитку та підвищення якості життя населення.

Стратегія розвитку Куликівської селищної територіальної громади на період до 2027 року узгоджується з Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695, Стратегією сталого розвитку Чернігівської області на період до 2027 року, затвердженою рішеннями Чернігівської обласної ради від 18.12. 2019 № 4-21/VII та від 28.10. 2020 № 43-25/VII, відповідними планами заходів з їх реалізації.

Узгодженість із Стратегією розвитку Чернігівської області.

Стратегія розвитку Чернігівської області на період до 2027 року включає п'ять стратегічних цілі:

- Стратегічна ціль 1. Розвиток людського потенціалу.
- Стратегічна ціль 2. Комфортні та безпечні умови життя.
- Стратегічна ціль 3. Підвищення конкурентоспроможності регіональної економіки.
- Стратегічна ціль 4. Прискорений інноваційний розвиток пріоритетних сфер економічної діяльності.
- Стратегічна ціль 5. Ефективне багаторівневе врядування та управління

територіальним розвитком.

Стратегія розвитку Куликівської селищної ТГ враховує вимоги Стратегії розвитку Чернігівської на період до 2027 року, зокрема містить стратегічні, оперативні цілі та завдання. Водночас у ній враховані особливості Куликівської громади і на цій основі сформовані власні оперативні цілі та завдання дещо відмінні від обласних. Це видно з наступної таблиці:

Таблиця 1.1

**Узгодженість стратегічних цілей
Стратегії розвитку Куликівської селищної ТГ із стратегічними цілями
Стратегії розвитку Чернігівської області на період до 2027 року**

Стратегічні цілі Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період до 2027 року	Стратегічні цілі Куликівської селищної територіальної громади на період до 2027 року		
	1. Підвищення економічної спроможності громади	2. Розвиток інфраструктури територій.	3. Забезпечення гармонійного розвитку та підвищення якості життя населення
1. Розвиток людського потенціалу	X	X	X
2. Комфортні та безпечні умови для життя	X	X	X
3. Підвищення конкурентоспроможності регіональної економіки	X	X	x
4. Прискорений інноваційний розвиток пріоритетних сфер економічної діяльності	X	x	
5. Ефективне багаторівневе врядування та управління територіальним розвитком	X	X	X

Примітка: буква «X» означає узгодженість/зв'язок стратегічних цілей.

Куликівська громада - інвестиційно та туристично приваблива територія області. Зорієнтована на високотехнологічне екологічне сільське господарство та переробку його продукції, безпечна для життя та ведення бізнесу, з розвинутою інфраструктурою.

Громада, що забезпечує надання якісних освітніх та медичних послуг, з сучасною сферою відпочинку, спорту та дозвілля в українських національних традиціях.

Досягнення стратегічної цілі «Підвищення економічної спроможності громади» передбачається через реалізацію таких оперативних цілей:

- Відтворення виробничо-ресурсного потенціалу сільського господарства;

- Підвищення інвестиційної привабливості громади;
- Стимулювання розвитку малого і середнього підприємництва;
- Розвиток туризму.

Підвищення якості життя людей та надання якісних послуг населенню – головна мета розвитку Куликівської громади та найважливіша частина Стратегії. Важливими складовими якості життя вважаються доходи населення, споживання матеріальних благ і послуг, умови життя, сприятливе природне середовище, надання комунальних послуг максимально наближених до потреб населення.

Досягнення стратегічної цілі «Розвиток інфраструктури територій» передбачається через реалізацію таких оперативних цілей:

- Планування територіального розвитку;
- Покращення транспортної доступності;
- Підвищення якості надання житлово-комунальних послуг;
- Охорона навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки.

Якість життя населення відображає всю систему умов соціального та економічного розвитку, які забезпечують наявні на даний період часу можливості повноцінної реалізації людського потенціалу, всестороннього розвитку особистості, доступність і якість освітніх, культурних, соціальних та медичних послуг, забезпечення умов для здорового способу життя.

Досягнення стратегічної цілі «Забезпечення гармонійного розвитку та підвищення якості життя населення» передбачається через реалізацію таких оперативних цілей:

- Удосконалення медичного обслуговування і стимулювання здорового способу життя;
- Підвищення якості послуг мережі освітніх закладів;
- Розширення можливостей для забезпечення культурних потреб;
- Створення умов для якісних та сучасних соціальних послуг;
- Підвищення поінформованості та самоорганізації сільського населення.

Аналіз відповідності цілей Стратегії стратегічним цілям державної екологічної

політики визначених «Основними засадами (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року» наведено в таблиці 1.2.

**Аналіз відповідності цілей
Стратегії стратегічним цілям державної екологічної політики**

Стратегічні цілі державної екологічної політики	Стратегічні цілі Стратегії Куликівської селищної територіальної громади на період до 2027 року		
	1.Підвищення економічної спроможності громади.	2.Розвиток інфраструктури територій.	3.Забезпечення гармонійного розвитку та підвищення якості життя населення.
1.Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва.	+	+	+
2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України.	-	+	+
3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально - економічного розвитку України.	+	+	+
4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально- економічний розвиток та здоров'я населення.	+	+	+
5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління.	-	+	+

Для оцінки відповідності цілей використовувалася наступна методика:

++ - цілі Стратегії добре узгоджені з стратегічними цілями державної екологічної політики;

+ - цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики принципово узгоджуються, проте необхідно тісніше пов'язати цілі на наступних етапах планування та/або на рівні заходів;

0 - цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики нейтральні по відношенню одні до одних

- - цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей стратегії та стратегічних цілей державної екологічної політики.

Таблиця 1.3

**Узгодженість стратегічних цілей
Стратегії розвитку Куликівської селищної територіальної громади на
період до 2027 року з стратегічними цілями Державної стратегії регіонального
розвитку на 2021-2027 роки**

Стратегічні цілі Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки	Стратегічні цілі Стратегії розвитку Куликівської територіальної громади на період до 2027 року		
	1.Підвищення економічної спроможності громади.	2.Розвиток інфраструктури територій.	3.Забезпечення гармонійного розвитку та підвищення якості життя населення.
1.Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах.	X	X	X
2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів.	X	X	X
3.Розбудова ефективного багаторівневого врядування.	X	X	X

Примітка: буква «X» означає узгодженість/зв'язок стратегічних цілей, а ніж маленька “x”.

Далі подається таблиця узгодженості операційних цілей Стратегії розвитку Куликівської селищної ТГ з цілями проекту Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки:

Таблиця 1.4

Узгодженість Стратегії з основними аспектами регіонального розвитку

Сектори	Стратегічні цілі Стратегії розвитку Куликівської селищної територіальної громади на період до 2027 року		
	1.Підвищення економічної спроможності громади	2.Розвиток інфраструктури територій	3.Забезпечення гармонійного розвитку та підвищення якості життя населення
Економіка і торгівля	++	+	+
Промисловість та інфраструктура	++	++	+
Сільське, лісове господарство, харчова промисловість	++	+	+

Транспорт і дороги	+	++	+
Екологія й природні ресурси	+	++	+
Освіта й молодь	0	+	+
Здоров'я, соціальний захист, сім'я і дитина	0	+	+
Культура і туризм	0	0	+
Обмін інформацією	0	+	+
Комунальне господарство	+	+	0
Територіальний розвиток, земля і кадастр	+	+	0

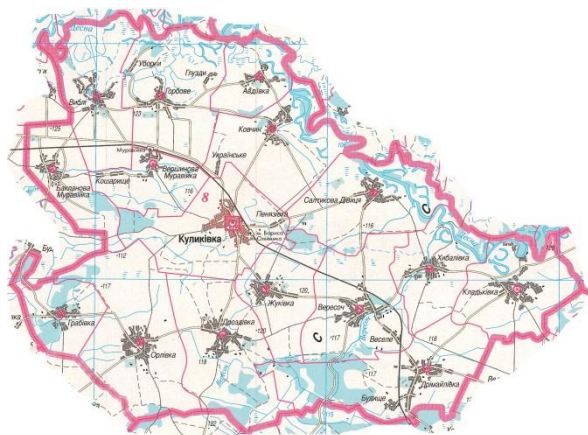
2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Куликівська селищна територіальна громада утворена 07 лютого 2017 року в результаті адміністративно-територіальної реформи згідно рішення Куликівської селищної ради від 07.02.2017. № 275 «Про добровільне об'єднання територіальної громади».

Територіальна громада об'єднує 23 населені пункти (1 селище міського типу та 22 сільські населені пункти) із адміністративним центром в смт Куликівка

До складу громади увійшли населені пункти: смт Куликівка, села Пенязівка, Авдіївка, Бакланова Муравійка, Вершинова Муравійка, Кошарище, Вересоч, Веселе, Виблі, Горбів, Глузди, Уборки, Грабівка, Дрімайлівка, Будище, Дроздівка, Жуківка, Кладьківка, Ковчин, Українське, Орлівка, Салтикова Дівця та Хибалівка.

Площа Куликівської селищної ТГ складає 861,8 кв. км., що становить 2,7% від площі Чернігівської області.

Куликівська селищна територіальна громада розташована в центральній частині Чернігівської області.

По території громади проходить залізнична магістраль Південно-Західної залізниці та автомобільна дорога Чернігів-Пирятин, що дає можливість зручного сполучення з столицею України м. Києвом, обласним центром, іншими

містами держави, містами Білорусії та Росії. Відстань від громади до міста Києва залізницею – 173 км, до обласного центру – 36 км, автошляхами відповідно 151 км та 39 км.

Рис.1.Мапа Куликівської селищної ТГ

Особливістю громади є низьке екологічне навантаження навколишнє середовище.

Населені пункти селищної розташовані у зоні мішаних лісів. Поверхня рівнинна, в багатьох місцях заболочена. Її основою є Придніпровська низовина.

Корисні копалини – пісок та сировина для виготовлення цегли.

Ґрунти – дерново-підзолисті, торфоболотні, чорноземи. Середній кадастровий бал – 49.

Загальна площа земельного фонду громади усього – 86185,7 га, із них: рілля – 33882,0 га, пасовища – 17700,1 га ,сіножаті – 10834,6 га.

Річкова мережа включає одну велику річку – Десну та малі річки Кривуша, Смолянка, Вересоч, Лебедь, Угорь. Площа водного дзеркала під природними водотоками (річками та струмками) – 793,5 га.

На території знаходяться 132 водойми (з площею водного дзеркала більше 0,5 га) та 50 малих водойм (площа водного дзеркала менше 0,5 га) загальною площею майже 497,1 га.

Загальна площа водного дзеркала ставків -107,3 га(1 наливний ставок – 8,5 га та 37 ставків-копаных).

Ліси займають 6221,8 га.

Таблиця 2.1

Порівняння громади та області

	Площа (км ²)	Площа у % до загальної площі країни	Населення, тис.осіб	Населення у % до загального населення країни	Густота населення, осіб/кв. км
Куликівська селищна ТГ	861,8	0,14	15,2	0,033	17,6
Чернігівська область	31 865	5,3	992,5	2,2	31,1

1. Клімат

Клімат Чернігівської області помірно континентальний. Середня температура найхолоднішого місяця року (січень) становить 6-7° морозу, найтеплішого місяця (липень) досягає 19-20° тепла, але в окремі роки температура повітря помітно відхиляється від цих величин. Різниця в середньорічній температурі повітря північної і південної частини області складає біля 1°. На території області випадає в середньому 594-676 мм опадів за рік.

2.Атмосферне повітря

Проблему забруднення повітря визначають Куликівської селищної ТГ викиди автотранспорту та підприємств. Осінні погодні умови – тумани, наявність приземних інверсій, коли при землі утворюється затримуючий шар повітря, можуть сприяти накопиченню забруднювальних речовин.

На території Куликівської селищної ТГ відсутні стаціонарні пости

автоматичного спостереження за станом атмосферного повітря, що не дає можливості точно дослідити його актуальний стан. Тому для загального розуміння ситуації використовуються дані Головного управління статистики у Чернігівській області, Екологічний паспорт Чернігівської області та Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Чернігівській області за 2019 року. Викиди від пересувних джерел забруднення Головним управлінням статистики з 2016 не розраховувались.

Загальні процеси територіальної громади як цілісної територіальної системи за попередні періоди, які матимуть суттєвий вплив на подальшу суб'єктність ТГ, відповідають тенденціям розвитку Куликівського району (так як об'єднання територіальних громад відбулось в межах району лише одна Смолянська громада не входить до складу новоствореної ТГ).

Найбільші обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в Чернігівській області мають підприємства: енергетики – 9,529 тис. т, або 34,73 % від загальних викидів стаціонарними джерелами по області; сільського господарства – 8,38 тис. т, або 30,55 %; виробництво продуктів нафтоперероблення – 1,174 тис. т, або 4,28 %.

Найбільшим забруднювачем атмосферного повітря на Чернігівщині залишається КЕП «ЧернігівськаТЕЦ» ТОВ фірми «ТехНова», яке розташоване в м. Чернігів. Викиди в атмосферне повітря складають близько 34,5 % викидів області.

Економіка громади має аграрно-промислову спеціалізацію. Аграрний сектор економіки громади представлений 37 господарствами. Промисловий комплекс громади формують два промислових підприємства ПрАТ «Куликівське молоко» та СФГ «Колос». Підприємства займаються виробництвом харчових продуктів.

Таблиця 2.2

**Динаміка викидів забруднюючих речовин
в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення по району**

Показники	2000	2005	2010	2015	2017	2018	2019
Обсяги шкідливих речовин, що потрапляють у атмосферу від стаціонарних джерел забруднення, тонн	640	33	695	819	655	448	412
Щільність викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел забруднення, т /км ²	0,7	0	0,7	0,9	0,7	0,5	0,5

Таблиця 2.3

**Обсяги викидів забруднюючих речовин
стаціонарними джерелами в атмосферне повітря у 2019 році**

	Назва населених пунктів	Обсяги викидів, тис. тонн		Збільшення / зменшення викидів у 2019р. проти 2018р., тис. тонн	Обсяги викидів у 2019 р. до 2018 р., %	Викинуто в середньому одним підприємство м, тонн
		у 2019 р.	у 2018 р.			
1.	Чернігівська область - всього	27,437	29,661	-2,224	92,5	60,972
2.	Куликівський район	0,412	0,448	-0,036	93,8	68,701

У 2019 році викиди від стаціонарних джерел підприємств, організацій, установ, громадян – суб'єктів підприємницької діяльності в Куликівському районі склали 0,412 тис. т, що на 0,036 тис. т (6,2 %) менше викидів ніж минулого року.

Таблиця 2.4

**Динаміка викидів стаціонарними джерелами в атмосферне повітря, в
тому числі по найпоширеніших речовинах (пил, діоксид сірки, діоксид азоту,
оксид вуглецю) по Куликівському району, тис. тонн**

	Назва речовин	Роки				
		2000	2016	2017	2018	2019
1.	пил	0,002	0,0	0,002	0,001	0,002
2.	діоксид сірки	0,007	-	0,0	0,0	0,003
3.	діоксид азоту	0,004	0,006	0,007	0,005	0,004
4.	оксид вуглецю	0,023	0,016	0,025	0,008	0,003
5.	разом	0,640	0,790	0,655	0,448	0,412

Викиди основних забруднюючих речовин атмосферне повітря у 2019 році від стаціонарних джерел у порівнянні з попереднім роком зменшились на 0,002 тис.тонн. Зменшення відбулось викидів оксиду вуглицю та діоксид азоту.

Останні 3 роки спостерігається тенденція до збільшення кількості виданих суб'єктам господарювання дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, що дає можливість здійснювати належний контроль та облік фактичних викидів.

Пости здійснюють виміри концентрацій діоксиду сірки, оксиду вуглецю, діоксиду та оксиду азоту та метеорологічних показників: температура та вологість повітря, атмосферний тиск, швидкість та напрям вітру.

Таблиця 2.5

**Динаміка обсягів викидів
забруднюючих речовин в атмосферне повітря
за 2017-2019 роки**

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Загальна кількість (одиниць) дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, виданих у поточному році суб'єкту господарювання, об'єкт якого належить до:	295	385	294
другої групи	50	99	72
третьої групи	245	286	222
Викиди забруднюючих речовин та парникових газів від стаціонарних джерел, тис. т	31,574 1627,794*	29,661 1678,326*	27,437 1542,784*
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на кмІ, т	0,990	0,930	0,860
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на одну особу, кг	30,752	29,283	27,5

*обсяги викидів вуглецю діоксиду.

Таблиця 2.6

**Викиди забруднюючих речовин
в атмосферне повітря за видами економічної діяльності**

№ з/п	Види економічної діяльності	Обсяги викидів за регіоном	
		тис.т	відсотків до загального підсумку
1	Усі види економічної діяльності	27,437	100
	у тому числі:		
1.1.	Вирощування зернових культур (окрім рису), бобових культур і насіння олійних культур	5,670	20,67
1.2.	Розведення великої рогатої худоби молочних порід	2,710	9,88
1.3.	Виробництво продуктів нафтоперероблення	1,174	4,28
1.4.	Виробництво електроенергії	9,529	34,73
1.5.	Забір очищення та постачання води	1,258	4,59
1.6.	Виробництво олії та тваринних жирів	0,277	1,01
1.7.	Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря	0,692	2,52
1.8.	Виробництво шпалер	0,346	1,26
1.9.	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	0,556	2,03
1.10.	Складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту	0,665	2,42
1.11.	Інші	4,56	16,61

2. Водні ресурси

На території Чернігівської області протікає 1570 річок загальною довжиною 8369 км. Відповідно до класифікації річок України всі річки Чернігівщини поділяються на: 2

великі річки – Дніпро (124 км) та Десна (505 км), 8 середніх – Сож, Трубіж, Супій, Удай, Судость, Сейм, Снов, Остер (загальна протяжність 723 км), 1560 малих річок (загальна протяжність 7017 км), з яких 160 мають довжину більше 10 км.

Річки Чернігівщини, в тому числі р. Десна, мають змішаний тип живлення – переважно атмосферний (80%) з участю ґрунтових вод (20%).

На території області за період 2017-2019 р.р. паспортизовано 148 водойм загальною площею водного дзеркала 1,5 тис. га.

Річкова мережа громади включає одну велику річку – Десну та малі річки Кривуша, Смолянка, Вересоч, Лебедь, Угорь. Площа водного дзеркала під природними водотоками (річками та струмками) – 793,5 га.

На території знаходяться 132 водойми (з площею водного дзеркала більше 0,5 га) та 50 малих водойм (площа водного дзеркала менше 0,5 га) загальною площею майже 497,1 га.

Загальна площа водного дзеркала ставків -107,3 га (1 наливний ставок – 8,5 га та 37 ставків-копаных).

Задоволення потреб громади в воді для питних та побутових потреб здійснюється з артезіанських свердловин та шатних колодязів. Водопостачання та водовідведення здійснюється КП «ВУЖКГ». Комунальним підприємством забезпечено оформлення дозволу на спеціальне водопостачання, здійснення контролю за веденням обліку забору води.

Таблиця 2.7

Використання свіжої води по Куликівській селищній ТГ

(млн.м³)

Показники	2000	2005	2010	2015	2017	2018
Всього	0,5	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4

Найбільшими споживачами води є підприємства житлово-комунального господарства, промисловості та сільського господарства.

На території Куликівської селищної ради розташовані єдині очисні споруди потужністю 800 куб. м. на добу, які забезпечують очищення та знезараження стічних вод та рідких нечистот. Очисні споруди були побудовані у дві черги 1979 та 1980 років.

Проектна потужність КОС 292 тис. куб. м. на рік. Через майже їх зруйнований стан та низьке завантаження, очисні споруди працювали неефективно, процес очистки був енергоємний і недостатній. В 2015 році розпочато роботи по реконструкції очисних споруд. Проектом передбачено: влаштування пісколовки, реконструкція аеротенків, влаштування контактних резервуарів, мулоущільнювачів, мулових майданчиків, біоствок, тепlopункту, інженерних мереж, вітроелектростанції, благоустрій території та проведення культуротехнічних робіт. Існуючі очисні споруди здійснюють тільки механічну очистку. Скид зворотних вод здійснюється в біоствок з наступним скидом до каналу меліоративної системи «Краслянська», водоприймачем якої є р. Вздвига.

За даними Екологічного паспорту Чернігівської за 2019 рік кисневий режим у всіх пунктах моніторингу річки Десни був задовільним – 10,19 (8,27 ч 12,36) мгО₂/дм³. Якість поверхневих вод у р. Десна практично не зазнала значних змін, спостерігались

тільки поодинокі коливання концентрацій окремих показників, в першу чергу заліза загального, марганцю. Перевищення концентрацій цих показників, порівняно з ГДК, у 2019 році складали: заліза загального – у 2,2 раза (0,14 – 0,34 мг/дм³), марганцю – у 4,6 раза (0,034 - 0,056 мг/дм³). Концентрації інших хімічних та фізико-хімічних показників знаходились в межах норм ГДК для водойм рибогосподарського призначення і їх значення, з невеликим відхиленням, відповідали сезонним коливанням.

Вище вказані пункти моніторингу на території Чернігівської області не мають антропогенного навантаження. В порівнянні з 2018 роком зменшилась кількість фосфат-іонів, амоній-іонів, марганцю, заліза загального та збільшився вміст нітрит-іонів у 1,4 раза.

Таблиця 2.8

Скидання зворотних вод та забруднюючих речовин КП «Куликівське ВУЖКГ» Куликівської селищної ради в р. Вдвиж

Наявність, потужність (м ³ /добу), ефективність використання (використання потужності) очисних споруд	2017 рік			2018 рік			2019 рік		
	об'єм скидання зворотних вод, тис. м ³	у тому числі об'єм скидання забруднених (без очищення) та недостатньо очищених зворотних вод, тис. м ³	кількість забруднюючих речовин, що складаються разом із зворотними водами, т	об'єм скидання зворотних вод, тис. м ³	у тому числі об'єм скидання забруднених (без очищення) та недостатньо очищених зворотних вод, тис. м ³	кількість забруднюючих речовин, що складаються разом із зворотними водами, т	об'єм скидання зворотних вод, тис. м ³	у тому числі об'єм скидання забруднених (без очищення) та недостатньо очищених зворотних вод, тис. м ³	кількість забруднюючих речовин, що складаються разом із зворотними водами, т
800	36,1	36,1	29,3	27,1	27,1	23,6	25,6	25,6	24,1

Таблиця 2.9

Інструментально-лабораторний контроль якості поверхневих вод

Назва водного об'єкта	Кількість контрольних створів, у яких здійснювались вимірювання, од.		Відібрано та проаналізовано проб води, од.	Кількість показників, од.	Кількість випадків та назва речовин з перевищенням ГДК, од.
	Усього	у тому числі з перевищенням ГДК			
р. Десна	4	4	32	33	15 – залізо загальне, 19 – марганець, 4 – азот амонійний, 12 – сполуки цинку, 22 – хром шестивалентний, 2 – феноли, 5 – азот нітритний, 6 – сполуки міді

3. Земельні ресурси та ґрунти

Загальна площа земель селищної ради становить 86185,7 га, із них: сільськогосподарські землі - 69698,9 га, в тому числі: с/г угіддя - 68127,1 га,

рілля - 33882,0 га, багаторічні насадження - 744,7 га, сіножаті - 10834,6 га, пасовища - 17700,1 га. Господарські будівлі і двори - 878,4 га; господарські шляхи - 693,3 га; ліси та інші лісовкриті площі - 7266,5 га; забудовані землі - 1722,3 га; болота - 5081,1 га; вода - 2075,0 га.

По Куликівській селищній раді укладено 287 договорів оренди на земельні ділянки на 2872,3 га.

Раціональне використання сільськогосподарських угідь, збереження та відтворення їх продуктивності є важливим завданням сільськогосподарського виробництва. Одним з найважливіших факторів, що визначає розмір продуктивності та стабільності врожаїв сільськогосподарських культур є рівень родючості ґрунтів.

Якісна оцінка ґрунтів. На підставі досліджень, проведених Чернігівською філією ДУ «Держґрунтохорона» у 2011-2015 рр., визначено сучасний еколого-агрохімічний стан сільськогосподарських земель.

Еколого-агрохімічна оцінка є зведеним показником агроекологічного стану ґрунтів. Орні землі в середньому по Куликівському району відносяться до середньої якості землі (VI клас), отримали за 100-бальною шкалою оцінку 50-41 балів та відносяться до перехідної території.

Таблиця 2.10

Основні групи ґрунтів орних земель господарств району та області

	Площа орних земель, тис. га	Дерново-підзолисті ґрунти		Сірі лісові та дернові ґрунти		Темно-сірі ґрунти та чорноземи опідзолені		Чорноземи типові, лучно-чорноземні та лучні ґрунти	
		тис.га	%	тис.га	%	тис.га	%	тис.га	%
Куликівський район	41,8	7,8	19	25,0	60	1,3	3	7,7	18
Чернігівська область	1440,8	432,5	30	277,8	19	189,9	13	540,6	38

В цілому по району дерново-підзолисті ґрунти займають 7,8 тис. га або 19% до площі орних земель. Дерново-підзолисті ґрунти є найменш родючими ґрунтами.

Сірі лісові та дернові ґрунти займають найбільшу площу в районі в межах орних земель 25,0 тис. га (60%). Вміст гумусу в залежності від гранулометричного складу коливається в межах 1,31-2,37%. За кислотністю ці ґрунти переважно слабокислі або близькі до нейтральних рН 5,4-5,8, мають підвищений вміст рухомих форм фосфору і середній вміст обмінного калію, середньозважені показники їх складають відповідно 137-159 і 103-112 мг/кг ґрунту. Дещо краще вони забезпечені обмінним кальцієм і магнієм, відповідно 4,5-6,2 і 1,0-1,1 мг-екв/100 г ґрунту. Бонітет сірих лісових і дернових ґрунтів коливається в межах 36-57 балів.

Темно-сірі ґрунти і чорноземи опідзолені поширені на 1,3 тис. га (3%).

Чорноземні та лучні ґрунти займають – 7,7 га (18%). Вміст гумусу в них коливається від 2,68 до 3,69% і дорівнює в середньому 3,13%. Чорноземні та лучні ґрунти є найбільш родючими ґрунтами області, їх бальна оцінка становить 67-75 балів.

Таблиця 2.11

Структура ґрунтів орних земель за гранулометричним складом

Район	Площа орних земель, тис. га	Гранулометричний склад ґрунтів, %				
		піщані	зв'язно-піщані	супіщані	легкосуглинкові	середньосуглинкові
Куликівський	41,8	–	1	27	69	3
Чернігівська область	1440,8	–	9	33	56	2

У порівнянні з максимальним значенням умісту рухомих сполук фосфору в VI турі обстеження (1991-1995 рр.), ґрунти району виснажились на 7-50 мг/кг ґрунту (6-34 %), середньозважений уміст рухомих сполук калію варіює від 51 до 79 мг/кг ґрунту (середній уміст), вміст азоту, що легко гідролізується знаходиться в інтервалі дуже низьких і низьких значень. У зв'язку з відсутністю державного фінансування докорінного поліпшення якості земель не відбувається. За останні роки ґрунти підкислились на 12%.

Аналіз стану родючості ґрунтів свідчить про погіршення ряду показників, що вимагає впровадження комплексу організаційно-господарських та агрохімічних заходів по покращенню становища.

4. Біорізноманіття та природно-заповідний фонд

Об'єктами природно-заповідного фонду природоохоронного призначення, що знаходяться на території Куликівської селищної ради є:

- ботанічні заказники місцевого значення: «Ледань» (211 га) (Горбівський старостинський округ), «Пасіка-І» (360 га) (Дроздівський старостинський округ), «Селецьке» (310 га) (Жуківський старостинський округ);

- гідрологічні заказники місцевого значення: «Будівське» (12га), «Гусине» (24 га), «Ожинське» (10 га) (Дрімлівський старостинський округ), «Куп'євате-Тимошенкове» (143 га) (Дроздівський та Орлівський старостинські округи), «Янчеве-Козарівщина» (1283 га) (Вересоцький та Салтиково Дівицький старостинські округи), «Общеські» (720 га) (Орлівський старостинський округ);

- ландшафтні заказники місцевого значення: «Демінка» (1431 га), «Ковчинський» (311 га) (Ковчинський старостинський округ), «Задеснянський» (940 га) (Салтиково Дівицький старостинський округ);

- лісові заказники місцевого значення: «Селещина» (35,6 га), «Устимівщина» (6,2га) (Жуківський старостинський округ), «Лосево» (10,7 га) (Дроздівський старостинський округ);

- ботанічні пам'ятки місцевого значення: природи: «Будянське» (5 га) (Дрімайлівський старостинський округ), «Гульбище – I» (3 га), «Гульбище – II» (1,5 га) (Куликівська селищна рада), «Устинівщина» (24,3 га) (Орлівський старостинський округ).

- гідрологічні пам'ятки природи місцевого значення: «Вільжин» (38 га), «Колодянка» (29 га), «Рачище» (9 га), «Заплавні озера» (76 га), «Озеро «Тиха Десна» (8,1 га) (Кладьківський старостинський округ).

5. Радіаційна безпека

Відповідно до Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування затверджених наказом Міністерства екології та природних ресурсів України № 296 від 10.08.2018 рекомендовано використання даних з доступної публічної офіційної інформації. Оскільки у вільному доступі відсутня детальна інформація по радіаційному фону у Куликівській селищній ТГ, прийнято рішення про використання узагальненої інформації по району та області.

Стан радіаційної безпеки Чернігівської області в основному характеризується забрудненням території, що сталося після аварії на Чорнобильській АЕС та наявністю закритих джерел іонізуючого випромінювання (ДІВ), рентгенапаратів, еталонних та контрольних джерел. Чернігівщина – одна з небагатьох областей України, де відсутні підприємства атомної енергетики, підприємства з видобування та переробки уранових руд, спецкомбінати та пункти захоронення радіоактивних відходів.

Таблиця 2.12

Забруднення території області техногенними та техногенно-підсиленими джерелами природного походження

№	Назва одиниці адміністративно-територіального устрою	Кількість населення, тис. осіб	Радіаційний фон на території, мкЗв/год*	Щільність забруднення земель, Кі/км ² **				
				цезій-137 (техногенний)	стронцій-90 (техногенний)	Радій (природний)	Торій (природний)	Калій (природний)
1	Куликівський	15,7	-	0,245	0,049	-	-	-
2	По області	991,3	-	0,206	0,206	-	-	-

*інформація про радіаційний фон відсутня;

** щільність забруднення земель цезієм-137 та стронцієм-90, Кі/км² за результатами обстежень території населених пунктів Чернігівської області у 1986-1995 роках.

Інформація про стан радіоактивного забруднення атмосферного повітря Чернігівської області у грудні 2020 року надана Чернігівським ЦГМ. Рівень гамма-фону вимірювався на 7 постах: м. Ніжин, м. Остер, ВБ (Придеснянська)

с. Покошичі, м. Прилуки, м. Семенівка, АМСЦ Чернігів, м. Сновськ.

У грудні 2020 року потужність експозиційної дози гамма-випромінювання по області становила 8-14 мкР/год (на рівні минулорічних показників).

У порівнянні з іншими областями України середньомісячне значення гамма-фону Чернігівської області знаходиться на середньому рівні.

6. Поводження з відходами

Стан довкілля Куликівською селищної територіальної громади можливо характеризувати як задовільний. Стан поведження з побутовими відходами на території громади є налагодженим.

Послуги з вивезення твердих побутових відходів (далі ТПВ) на території громади надає КП «Куликівське ВУЖКГ». Охоплення населення послугами зі збирання ТПВ становить 100 % населення смт Куликівка та йде процес запровадження збору та вивозу ТПВ в сільських населених пунктах громади.

Таблиця 2.13

Накопичення твердих побутових відходів по Куликівському району

Показники	2010	2015	2016	2017	2018	
					I-IV класів небезпеки	У тому числі I-III класів небезпеки
Утворення відходів, т	3152,1	5397,2	8731,2	15306,2	1875,4	5,0
Накопичення відходів протягом експлуатації, т	1834,5	-	10125,1	21990,2	23155,7	-

Існуюча система поведження з побутовими відходами на території Куликівської селищної територіальної громади характеризується:

- зміна морфології ТПВ зі збільшенням частки компонентів, які не піддаються процесам біологічного розкладання;

- недостатньою кількістю наявного обладнання для роздільного збору побутових відходів, що не дозволяє надавати послуги поведження з побутовими відходами на належному рівні;

- відсутність роздільного збирання побутових відходів, у тому числі небезпечних відходів у складі побутових.

7. Людина і здоров'я

Сучасна демографічна ситуація в Куликівській селищній територіальній громаді склалася під впливом історичного розвитку території, природнього та механічного руху населення.

Станом на 01.01.2020 року в Куликівській громаді зареєстровано 15,2 тис. осіб, кількість міського населення складає 5,2 тис. осіб, сільського – 10,0 тис. осіб.

Демографічна ситуація в громаді залишається складною, як і для області в цілому, та містить високі ризики для майбутнього розвитку території, що пов'язано з від'ємним природним та міграційним зменшенням населення, загостренням незбалансованості в співвідношенні між чоловіками та жінками, диспропорції вікових груп, що є стримуючим фактором у відтворенні населення, поступово призводить зростання демографічного навантаження на суспільство.

Найгостріше негативні процеси протікають в населених пунктах, де переважає сільське населення, оскільки саме стан його природного відтворення зумовлює кризову демографічну ситуацію в громаді.

Таблиця 2.14

Природний рух населення по Куликівському району

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Смертність у розрахунку на 1000 наявного населення	25,5	24,7	26,3	26,4	27,3	27,3	24,4	25,4	26,2	26,6
Померло всього, осіб	488	465	485	478	484	472	415	427	422	419
Народжуваність у розрахунку на 1000 наявного населення	6,6	6,9	8,2	7,3	7,2	7,4	7,3	4,3	6,5	4,9
Народилось всього, осіб	127	130	152	132	127	128	124	73	104	77
Природний приріст у розрахунку на 1000 наявного населення	-18,9	-17,8	-18,1	-19,1	-19,7	-19,9	-17,1	-21,1	-19,7	-21,7

Більшість факторів, які впливають на демографічну ситуацію в громаді, формуються на загальнодержавному рівні та залежать від фінансово-економічного стану та добробуту населення. Поліпшення економічного стану населення є тривалим і складним процесом, але він призведе до досягнення сталого демографічного розвитку.

У ході економічного та соціального реформування з'явився ряд несприятливих факторів, які негативно впливають на стан сімей. Потребують розв'язання проблеми професійної підготовки, продуктивної зайнятості, охорони здоров'я, соціального забезпечення.

Останніми роками спостерігається нестабільність рівня життя більшості сімей населених пунктів громади.

Таблиця 2.15

Розподіл населення громади за статтю та віком

№ п/п	Населенні пункти громади	Кількість населення, чол.	чоловіки					жінки				
			0-17	18-39	40-59	60 +	усього	0-17	18-39	40-59	60 +	усього
1.	смт Куликівка	5138	474	495	775	654	2398	457	552	631	1100	2740
2.	с. Пенязівка	369	8	18	20	16	62	11	19	21	30	81
3.	с. Авдіївка	436	28	35	53	48	164	28	30	69	78	205
4.	с. Бакланова Муравійка	867	32	56	71	49	208	27	50	54	97	228
5.	с. Вересоч	66	59	130	131	97	417	63	97	115	175	450
6.	с. Веселе	383	10	6	10	4	30	5	7	9	15	36
7.	с. Вершинова	20	14	57	54	45	170	24	49	57	83	213

№ п/п	Населенні пункти громади	Кількість населення, чол.	чоловіки					жінки				
			0-17	18-39	40-59	60 +	усього	0-17	18-39	40-59	60 +	усього
	Муравійка											
8.	с.Кошарище	807	0	0	4	6	10	0	0	2	8	10
9.	с.Виблі	1070	70	110	123	71	374	52	93	108	180	433
10.	с.Горбове	43	43	140	148	149	480	62	159	169	200	590
11.	с.Глузди	39	1	3	5	13	22	-	5	3	13	21
12.	с.Уборки	367	-	3	11	17	31	-	-	3	5	8
13.	с.Грабівка	57	22	58	57	39	176	25	41	44	81	191
14.	с.Дрімалівка	8	45	72	74	52	243	47	74	75	126	322
15.	с.Будище	702	6	6	7	5	24	3	9	4	13	29
16	с.Дроздівка	991	40	99	99	109	347	37	65	93	160	355
17.	с.Жуківка	143	70	134	124	122	450	65	155	143	178	541
18.	с.Кладьківка	533	48	83	77	52	260	37	74	66	96	273
19.	с.Ковчин	884	50	118	121	115	404	53	91	135	201	480
20.	с.Українське	27	1	5	6	3	15	1	3	3	5	12
21.	с.Орлівка	708	32	122	96	89	339	31	78	84	176	369
22.	с.Салтикова-Дівиця	1082	68	130	146	143	487	68	126	143	258	595
23.	с.Хибалівка	444	20	57	64	85	226	18	38	49	113	218
	Усього:	15737	1141	1937	2276	1983	7337	1114	1815	2080	3391	8400

На території Куликівської селищної територіальної громади працює Державний професійно-технічний навчальний заклад «Куликівський професійний аграрний ліцей».

Протягом 2020 року діяльність Куликівської районної філії Чернігівського обласного центру зайнятості була спрямована на реалізацію чинного законодавства щодо забезпечення соціального захисту населення від безробіття. Впродовж 2020 року на вільні та новостворені робочі місця було працевлаштовано 343 особи (з них безробітних – 250), що становить 68,1% показника минулого року.

За 2020 рік послугами служби зайнятості скористалося 839 безробітних громадян, що становить 93,8% показника минулого року. Станом на 01.01.2021 чисельність зареєстрованих безробітних склала 281 особу.

Переважає частина безробітних - це жителі сільської місцевості (49,2%). Проблемою для нашого району також є невисока заробітна плата працівників порівняно з середньомісячною заробітною платою по Чернігівській області. Негативним чином це відображається і на якості вакансій по громаді, якими володіє служба зайнятості. Тому й відбувається відтік висококваліфікованої робочої сили за межі громади, зокрема, до Києва, Ніжина та Чернігова.

У поточному періоді до служби зайнятості 103 роботодавці надали 419 вакансій, що становить 65,6% показника минулого року.

Середня тривалість пошуку роботи на кінець звітної періоду склала

136 календарних днів.

Одним з основних питань на ринку праці є формування та збереження трудового потенціалу. Основна роль тут відводиться професійному навчанню безробітних. З початку року 64 особи з числа безробітних навчалися новим професіям та підвищили свою кваліфікацію за направленням служби зайнятості, майже всі вони працевлаштовані на постійну роботу.

Тимчасова зайнятість безробітних, у період пошуку роботи, службою зайнятості забезпечується шляхом організації та проведенням оплачуваних громадських та тимчасових робіт. Протягом 2020 року на тимчасових роботах працювало 13 осіб, на громадських – 84.

Медична мережа громади нараховує Куликівську лікарську амбулаторію та 4 сільські лікарські амбулаторії, 6 фельдшерсько-акушерських пунктів та 5 фельдшерських пунктів.

Таблиця 2.17

Денні стаціонари при амбулаторно-поліклінічних закладах та стаціонари вдома громади у 2020 році

№ п/п	Назва дільниць	Денні стаціонари при поліклініці		Стаціонари вдома	
		к-ть ліжок	проліков. хворих	кількість ліжок	проліков. хворих
1	Куликівська ЦРЛ	10	57	-	-
2	По ЦПМСД:	40	363	8	65
2.1	Куликівська ЛА	25	156	5	56
	<i>Дитячі</i>	5	23	-	-
2.2	Виблівська СЛА	5	39	1	0
2.3	Орлівська СЛА	5	49	1	0
2.4	Вересоцька СЛА	2	65	-	0
2.5	С-Дівицька СЛА	3	31	1	9
	ВСЬОГО	50	420	8	65

Таблиця 2.18

Захворюваність злоякісними новоутвореннями у 2020 році (на 100 тис. населення)

Назви Дільниць	Хвороб ливість	А.ч	Захворю ваність	А.ч	Річна летальн. % від вперше встановлених	А.ч	Онкоза недбаніс ть, %	А.ч	Смерт ність	А.ч	В т.ч. праце здатн ий вік	А.ч
Куликівська	2800,8	260	226,2	21	33,3	7	23,8	5	247,7	23	40,9	2
Виблівська	3174,6	78	569,8	14	21,4	3	-	-	325,6	8	159,3	2
Орлівська	2858,5	58	344,9	7	14,2	1	42,8	3	197,1	4	103,4	1
Вересоцька	2310,2	21	220,0	2	-	-	50,0	1	330,0	3	-	-
С-Дівицька	3033,3	30	202,2	2	19,3	4	-	-	606,6	6	204,4	1
По району	2853,1	447	239,6	46	32,6	15	19,5	9	280,8	44	74,8	6
По області 2019 р.	2736,0	-	397,4	-	26,0	-	25,0	-	189,4	-	-	-

Таблиця 2.19

Захворюваність і смертність від туберкульозу

№ п/п	Назва показників	2019	2020	По області 2019 р.
1	Виявлено хворих на туберкульоз з вперше встановленим діагнозом, осіб	13	4	-
2	Захворюваність туберкульозом на 100 000 населення	81,0	25,5	73,7
3	Померло від туберкульозу, осіб	1	3	-
4	Смертність від туберкульозу на 100 000 населення	6,2	19,1	7,8
5	Померло від туберкульозу в працездатному віці, осіб	-	3	-

Вплив екологічних факторів громади на здоров'я не виявлено.

У випадку, якщо Стратегію розвитку Куликівської селищної територіальної громади на період до 2027 року не буде затверджено, екологічні проблеми та поточний стан довкілля, у тому числі здоров'я населення, залишаться нагальними та незмінними, а саме:

- Забруднення вод буде продовжуватись внаслідок недостатньої потужності та застарілості очисних споруд в системі централізованого водовідведення.

- Забруднення ґрунтів та довкілля буде продовжуватись внаслідок несанкціонованих сміттєзвалищ та недосконалої системи управління відходами на місцевому рівні.

- Значна частина автомобільних сільських доріг громади залишиться у незадовільному стані, потребуватиме капітального ремонту.

- Значна амортизація об'єктів житлово-комунальної інфраструктури громади, що не будуть модернізовані.

- Фізичний знос мереж централізованого водопостачання, що спричинятиме значні витрати й втрати води.

- Низький рівень контролю за промисловими викидами підприємств.

- Низька енергоефективність будівель в громаді.

- Низький рівень застосування новітніх ресурсозберігаючих технологій підприємствами ЖКГ.

- Незначний обсяг роздільного збирання ТПВ, відходи продовжують накопичуватись.

- Недостатня кількість об'єктів туристичної та відпочинкової інфраструктури.

- Екологічна культура населення залишиться низькою.

- Не буде забезпечено доступ сільського населення до покращених умов водозабезпечення.

У разі неприйняття Стратегії, інерційний характер розвитку ситуації в економіці та соціальному житті громади сприятиме накопиченню екологічних проблем, серед яких значна амортизація комунального обладнання

та незадовільний стан інфраструктури можуть нести загрози техногенного характеру. Може виникнути кумулятивний ефект з проблем, що ускладнить екологічну ситуацію, невирішеність їх не тільки поглибить кризу, але й поставить під загрозу вирішення основних соціальних проблем та діяльності громади на засадах збалансованого розвитку. Особливу загрозу становитиме проблема накопичення та утилізації твердих побутових та промислових відходів, що в разі неприйняття рішень щодо належної організації системи управління відходами спричинятиме забруднення повітря, ґрунтів та вод, що може зруйнувати природній потенціал громади.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Поєднання зусиль, спрямованих на заохочення економічного зростання громади із зусиллями, спрямованими на пом'якшення несприятливого впливу на навколишнє природне середовище, забезпечуватиме розвиток громади.

В результаті аналізу проектних рішень була здійснена оцінка ймовірного впливу проекту на складові довкілля. Метод оцінювання базується на визначенні трьох параметрів впливу: просторового, часового та інтенсивності впливу. Кожен з параметрів обчислюється за спеціальною 10-бальною шкалою з використанням критеріїв, які розроблені для відповідних градацій шкали.

Таблиця 3.1

Матриця впливу на компоненти навколишнього природного середовища

Призначення ділянки відповідно до проектного плану	Потенційний вплив на компоненти довкілля					Середнє
	Повітря	Вода	Ґрунт	Біорізноманіття	Шум	
Підвищення економічної спроможності громади	6	4	5	4	3	4,4
Розвиток інфраструктури територій	6	2	7	3	4	4,4
Забезпечення гармонійного розвитку та підвищення	0	0	0	0	0	0
Інтегральна оцінка на компонент	6	3	6	3,5	3,5	4,4

У зв'язку з тим, що дію численних факторів, які впливають на природне середовище неможливо оцінити кількісно, використовується напівкількісний (10-бальний) метод оцінки впливу, який дозволяє порівняти різні за характером види впливів, з додатковим використанням методу матриць. Для природного середовища нульовий вплив не враховується тому, що при будь-якій діяльності

буде відбуватись вплив на довкілля. Нульовий вплив буде лише за відсутності запланованої діяльності. Оцінка впливу здійснюється по окремих компонентах навколишнього середовища.

Найсуттєвішим є вплив на повітряне середовище. Компенсаційними заходами є створення територій зелених насаджень обмеженого користування.

Повітряне середовище. Викиди, пов'язані із експлуатацією автотранспорту, сприятимуть зниженню якості атмосферного повітря. Для підтримання належного стану повітряного басейну необхідне чітке дотримання вимог природоохоронного законодавства.

Водне середовище. Відведення стічних вод здійснюватиметься в централізовану каналізацію.

Ґрунти. Основний вплив на ґрунти відбувається при підготовці території для будівництва будівель та полягає у виїмці ґрунту при влаштуванні підземних конструкцій будівель, автошляхових покриттів, прокладання підземних мереж, відведення поверхневих стічних вод, а також родючого ґрунту для озеленення території. Вплив на ґрунти від утворених в процесі запланованої діяльності відходів не відбуватиметься, оскільки передбачається їх передача спеціалізованим підприємствам для подальшої утилізації чи видалення.

Біорізноманіття. Рослинний світ зазнає змін у бік збільшення його різноманітності. Озеленення території Куликівської селищної ТГ відбуватиметься комплексно. Вплив на тваринний світ полягає у зміні середовища існування та обмежені руху тварин територією.

За умови виявлення об'єктів культурної спадщини при проведенні будь-яких земельних робіт на території населеного пункту повинні виконуватися наступні норми Законів України:

Обов'язкове проведення археологічних розвідок території зазначеної земельної ділянки та врахування результатів цієї розвідки при передачі земельних ділянок у власність чи користування, у тому числі під будівництво.

Визначення меж територій археологічних об'єктів з їх координуванням.

Укладення з користувачами охоронних договорів на всі об'єкти археологічної спадщини для забезпечення їх належної охорони і відповідно до вимог чинного законодавства (стаття 23 Закону України «Про охорону культурної спадщини»).

Заборона приватизації земельних ділянок під пам'ятками та об'єктами археології (статті 14 та 17 Закону України «Про охорону культурної спадщини», лист Держкультурспадщини від 06.12.2010 №22-3609/10, лист Міністерства культури України від 19.05.2011 №344/22/15-11).

Передбачення проведення охоронних археологічних досліджень у випадку планування будівництва у межах пам'яток та об'єктів археології (стаття 37 Закону України «Про охорону культурної спадщини»).

Згідно статті 36 Закону України «Про охорону культурної спадщини»:

Якщо під час проведення будь-яких земляних робіт виявлено знахідку археологічного або історичного характеру, виконавець робіт зобов'язаний зупинити подальше ведення робіт і протягом однієї доби повідомити про виявлені знахідки відповідний орган охорони культурної спадщини, на території якого проводяться земляні роботи.

Земляні роботи можуть бути відновлені лише згідно з письмовим дозволом відповідного органу охорони культурної спадщини після завершення археологічних досліджень відповідної території.

Також, відповідно до статті 37 Закону України «Про охорону культурної спадщини»:

- Будівельні, меліоративні, шляхові та інші роботи, що можуть призвести до руйнування, знищення чи пошкодження об'єктів культурної спадщини, проводяться тільки після повного дослідження цих об'єктів за рахунок коштів замовників зазначених робіт.

Роботи на щойно виявлених об'єктах культурної спадщини здійснюються за наявності письмового дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини на підставі погодженої з ним науково-проектної документації.

З метою захисту об'єктів археології, у тому числі тих, що можуть бути виявлені, проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок у випадках, передбачених Земельним кодексом України (2768-14), погоджуються органами охорони культурної спадщини.

Відповідно до статті 19 Закону України «Про охорону археологічної спадщини»:

Юридичні і фізичні особи, у користуванні або володінні яких перебувають археологічні об'єкти або предмети, зобов'язані:

- дотримуватися всіх вимог законодавства щодо охорони і використання археологічних об'єктів або предметів;

- виконувати всі необхідні роботи виробничого характеру згідно з дозволом;

- негайно інформувати про нововиявлені об'єкти або предмети в межах території, яку вони використовують для своєї діяльності;

- сприяти і не перешкоджати будь-яким роботам з виявлення, обліку та вивчення археологічних об'єктів або предметів.

Та відповідно до статті 22 Закону України «Про охорону культурної спадщини»:

Юридичні і фізичні особи, дії або бездіяльність яких завдали шкоди археологічній спадщині, несуть відповідальність відповідно до законодавства України.

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

У документі, відповідно до стратегічного бачення розвитку Куликівської селищної ТГ, визначено стратегічні та операційні цілі й завдання. Далі у таблиці для визначення екологічних проблем, які стосуються Стратегії, проаналізовано, яким чином вони впливатимуть на стан навколишнього середовища у розрізі окремих складових і компонентів довкілля - людина і здоров'я, біорізноманіття і природно-заповідний фонд, земельні ресурси, ґрунти; поверхневі та підземні води, клімат, образ ландшафту, культурна спадщина.

Оцінка представлена у трьох категоріях:

негативний вплив (-)
 нейтральний вплив (0)
 позитивний (+)

Таблиця 4.1

**Вплив цілей Стратегії
та компоненти навколишнього природного середовища**

Фактор впливу	Компоненти, що зазнають впливу							
	Людина і здоров'я	Біорізноманіття і ПЗФ	Земельні ресурси	Ґрунти	Поверхневі та підземні води	Клімат і атмосферне повітря	Образ ландшафту	Культурна спадщина
Стратегічна ціль 1: Підвищення економічної спроможності громади								
Відтворення виробничо-ресурсного потенціалу сільського господарства	+	0	-	0	+	+	-	0
Підвищення інвестиційної привабливості громади	0	0	0	0	0	0	0	0
Стимулювання розвитку малого і середнього підприємництва	+	0	-	0	+	+	-	0
Розвиток туризму	+	+	0	0	+	+	+	+

Стратегічна ціль 2: Розвиток інфраструктури територій								
Планування територіального розвитку	+	0	+	+	+	+	+	+
Покращення транспортної доступності	+	-	0	-	0	-	+	0
Підвищення якості надання житлово-комунальних послуг	+	0	+	+	+	+	+	0
Охорона навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки	+	+	+	+	+	+	+	+
Стратегічна ціль 3: Забезпечення гармонійного розвитку та підвищення якості життя населення								
Удосконалення медичного обслуговування і стимулювання здорового способу життя	+	0	0	0	0	0	0	0
Підвищення якості послуг мережі освітніх закладів	+	0	0	0	0	0	0	+
Розширення можливостей для забезпечення культурних потреб	+	0	0	0	0	0	0	+
Створення умов для якісних і сучасних соціальних послуг	+	0	0	0	0	0	0	+
Підвищення поінформованості та самоорганізації сільського населення	+	0	0	0	0	0	0	+

Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються Стратегії, пов'язані із необхідністю інтенсифікувати промисловий потенціал Куликівської селищної ТГ через реалізацію інфраструктурних проектів та впровадження більш ефективних способів виробництва та ведення сільського господарства, зростання потоків туристів. Розвиток соціальної сфери потребує створення нової інфраструктури. Попри очевидну необхідність реалізації всіх запланованих заходів, вказані у таблицях завдання до виконання є факторами впливу на навколишнє середовище, а також на здоров'я населення. У таблиці

нижче представлені фактори, що, ймовірно, можуть призвести до екологічних проблем.

Таблиця 4.2

Фактори впливу, що можуть призвести до екологічних проблем та ризиків

Фактор впливу	Компоненти, що зазнають впливу, та пов'язані екологічні проблеми							
	Людина і здоров'я	Біорізноманіття і ПЗФ	Земельні ресурси	Ґрунти	Поверхневі та підземні води	Клімат і атмосферне повітря	Образ ландшафту	Культурна спадщина
1. Забудова житлова і громадська		Втрата біорізноманіття через руйнування природних оселищ	Втрата вільних земель та інтенсивне їх використання	Ущільнення ґрунтів, деградація ґрунтового покриву, хімічне і органічне забруднення	Хімічне і органічне забруднення стоками	Зростання викидів парникових газів, перегрівання поверхні, світлове забруднення	Деградація природних типових ландшафтів, втрата ландшафтного різноманіття	Втрата об'єктів культурної спадщини
2. Забудова виробнича	Погіршення стану здоров'я через зростання викидів і скидів	Втрата біорізноманіття через руйнування природних оселищ	Втрата вільних земель та інтенсивне їх використання	Ущільнення ґрунтів, деградація ґрунтового покриву, хімічне і органічне забруднення	Хімічне і органічне забруднення, теплове забруднення стоками	Зростання викидів парникових газів, перегрівання поверхні, викиди, світлове забруднення	Деградація природних типових ландшафтів, втрата ландшафтного різноманіття	
3. Розвиток сільськогосподарських підприємств спрямованих на розводження тварин та худоби	Погіршення стану здоров'я через зростання викидів і скидів	Втрата біорізноманіття через руйнування природних оселищ	Втрата вільних земель та інтенсивне їх використання	Ущільнення ґрунтів, деградація ґрунтового покриву, хімічне і органічне забруднення	Хімічне і органічне забруднення, теплове забруднення стоками	Зростання викидів парникових газів, перегрівання поверхні, викиди	Деградація природних типових ландшафтів, втрата ландшафтного різноманіття	
4. Будівництво місць видалення /сортування відходів		Втрата біорізноманіття через руйнування природних оселищ	Втрата вільних земель та інтенсивне їх використання	Ущільнення ґрунтів, деградація ґрунтового покриву, хімічне і органічне забруднення	Хімічне і органічне забруднення стоками	Зростання викидів парникових газів, перегрівання поверхні, викиди	Деградація природних типових ландшафтів, втрата ландшафтного різноманіття	
5. Інтенсивне сільське господарство (зернові культури)				Ущільнення ґрунтів, деградація ґрунтового покриву, хімічне і органічне	хімічне і органічне забруднення стоками	Зростання викидів парникових газів		

				забруднення				
6.Зростання туристично-рекреаційного навантаження		Руйнування природних оселищ		Ущільнення ґрунтів, деградація ґрунтового покриву				
7.Будівництво доріг	Погіршення стану здоров'я через зростання викидів і скидів	Втрата біорізноманіття через руйнування природних оселищ, фрагментація оселищ	Втрата вільних земель та інтенсивне їх використання		хімічне і органічне забруднення стоками	Зростання викидів парникових газів, перегрівання поверхні, викиди, шумове забруднення	Деградація природних типових ландшафтів, втрата ландшафтного різноманіття	Втрата об'єктів культурної спадщини

Таким чином, до основних екологічних проблем Куликівської селищної ТГ можна віднести:

1. Забрудненням атмосферного повітря викидами забруднюючих речовин від промислових підприємств та автотранспорту.
2. Забрудненням водних об'єктів скидами забруднюючих речовин із зворотними водами промислових підприємств, підприємств житлово-комунального господарства.
3. Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок громади.
4. Поводженням з відходами I-III класів небезпеки;
5. Охорона, використання та відтворення дикої фауни і флори, тощо.

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Головна мета Стратегії - запровадження нового способу планування розвитку громади за умов що змінилися, нова якість життя, що досягається через зміни в управлінні, підвищенні конкурентоздатності економіки громади.

Стратегія визначає цілі та пріоритети її розвитку на період до 2027 року: завдання та проекти, спрямовані на структурні зміни в економіці й соціальній сфері, поступове розв'язання наявних проблем.

При створенні Стратегії розвитку потрібно було враховувати всі думки та

пропозиції бачення розвитку громади всіх верств населення, в зв'язку з цим була створена Робоча група у яку увійшли представники громадськості, місцевої влади та бізнесу. Взагалі це соціально активні люди різних поглядів та професій. Крім представників Робочої групи, було проведено опитування мешканців громади, які також висловили своє бачення на проблеми громади, та шляхи їх вирішення. Всі побажання були враховані під час створення цього документу.

Стратегія визначає, зокрема, основні принципи і напрямки організації охорони навколишнього природного середовища, захисту території від небезпечних природних і техногенних процесів, збереження та покращення здоров'я населення Куликівської селищної ТГ. Документ має визначити напрями подальших дій у сфері реформування економіки громади для забезпечення його збалансованого розвитку.

Стратегія розроблена на підставі Закону України «Про засади державної регіональної політики», з урахуванням основних засад Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695) та з урахуванням положень законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», постанови Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 932 «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів» та Методичних рекомендацій щодо формування і реалізації прогнозних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (від 01.07.2015 №562-УШ), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» ухвалений Верховною Радою України 20 березня 2018 року.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (схвалено Верховною Радою України 28 січня 2019 року). У цьому законі СЕО виступає одним із основних інструментів реалізації державної екологічної політики, який дасть змогу запобігти негативному впливу на навколишнє природне середовище та встановити відповідність запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки. У 2012 році Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України (від 17.12.2012 №659)

затверджено Базовий план адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Базовий план апроксимації). Зокрема, відповідно до цього плану потрібно привести нормативно-правову базу України у відповідність до вимог «Директиви 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище».

Юридичні засади поводження з водними ресурсами визначаються Водним кодексом України (№ 214/95-ВР від 06.06.95) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращення екологічного стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів. Найголовнішими питаннями у сфері водопостачання та водовідведення є дозвіл на забір води із джерел водопостачання (дозвіл на спеціальне водокористування) і дозвіл на скидання очищених та неочищених стічних вод у навколишнє середовище.

Основне чинне екологічне законодавство та норми у сфері користування водними ресурсами:

- постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування»;
- постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується»;
- Державні санітарні норми та правила «Питна вода. Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»;
- наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами»;
- постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів». Правове й інституційне регулювання та ключові екологічні вимоги у сфері охорони атмосферного повітря визначаються в Законі України «Про охорону атмосферного повітря» (2707-ХІІ від 16.10.92).

Основне чинне законодавство та норми у сфері захисту атмосферного повітря:

- постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів граничнодопустимого рівня впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел забруднення на стан атмосферного повітря»;
- постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами»;

- постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок здійснення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря».

Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються Законом України «Про відходи» (№ 187/98-ВР від 05.03.1998) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля і здоров'я людини від утворення, зберігання та поводження з відходами. Повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері поводження з відходами визначаються статтею 20 закону «Про відходи».

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, в якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм. Так, Закон України «Про інвестиційну діяльність» (№ 1560-ХІІ від 18.09.1991) забороняє інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України. У разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності. Крім цього, в ст. 8 зазначається, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» (№ 2059-УШ від 23.05.2017).

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

Антропогенним чинником змін в територіальній громаді залишається розвиток підприємств сільського господарства, харчової та житлово-комунальної галузі. Діяльність яких призводить до забруднення довкілля. Разом з тим, стратегічне бачення Стратегії орієнтоване на те, щоб зробити Куликівську селищну ТГ екологічно чистою та безпечною громадою.

На екологічну ситуацію може вплинути демографічний чинник. Оскільки чисельність населення в громаді щорічно зменшується, мешканці старішають, може відбутися суттєве зменшення чисельності наявних працівників, особливо молодих. Більшість факторів, які впливають на демографічну ситуацію в громаді,

формується на загальнодержавному рівні і залежать від фінансово-економічного стану та добробуту населення. Поліпшення фінансово-економічного стану населення в свою чергу призведе до досягнення сталого демографічного розвитку є тривалим і складним процесом.

Аналізуючи склад населення, територіальне розміщення, наявність вільних земельних угідь та перспективи розвитку економічного сектору громади, можна зробити висновок, що активізація сільськогосподарської, харчової промисловості та житлово-комунального господарства призведе до помірного впливу на стан навколишнього середовища.

Ймовірний екологічний вплив Стратегії на складові довкілля Робоча група з СЕО здійснила експертну оцінку ймовірного впливу Стратегії на складові довкілля відповідно до контрольного переліку, наведено в таблиці 7

Таблиця 6.1

**Оцінка ймовірного впливу
Стратегії на довкілля відповідно до контрольного переліку**

№ з/п	Чи може реалізація стратегії спричинити?	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
		Так	Ймовірно	Ні	
<i>Повітря</i>					
1	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?			+	+
2	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?			+	
3	Погіршення якості атмосферного повітря?			+	+
4	Появу джерел неприємних запахів?			+	
5	Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			+	
<i>Водні ресурси</i>					
6	Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?			+	
7	Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			+	
8	Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?			+	+
9	Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?			+	+
10	Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод			+	

	або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту				
11	Збільшення обсягів скидів у поверхневі води			+	+
12	Порушення гідрологічного і гідрохімічного режиму малих річок громади			+	
13	Забруднення підземних водоносних горизонтів			+	
<i>Відходи</i>					
14	Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів?			+	+
15	Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки?			+	
16	Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами?			+	
17	Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			+	
<i>Земельні ресурси</i>					
18	Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?			+	
19	Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			+	+
20	Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			+	
21	Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			+	
22	Виникнення конфліктів між ухваленими цілями Стратегії та цілями місцевої громади			+	
<i>Біорізноманіття</i>					
23	Негативний вплив на об'єкти природно - заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			+	
24	Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			+	
25	Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому?		+		
26	Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			+	
27	Будь-який вплив на наявні об'єкти історико - культурної спадщини?			+	
<i>Населення та інфраструктура</i>					
28	Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?		+		
29	Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему?			+	+

	Зміни в структурі транспортних потоків?				
30	Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?			+	+
31	Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			+	
28	Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?		+		
Екологічне управління і моніторинг					
32	Послаблення і екологічних інструментів в галузі екологічної безпеки			+	+
33	Погіршення екологічного моніторингу?			+	+
34	Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			+	+
35	Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			+	+
Ресурси та інші					
36	Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?			+	
37	Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			+	+
38	Суттєве порушення якості природного середовища?			+	+
39	Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?			+	
40	Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?			+	

В результаті реалізації документу державного планування стан довкілля та умов життєдіяльності населення, його стан здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу зміниться мінімально, тому що вибрано найбільш екологічно безпечне бачення реалізації Стратегії з урахуванням соціально, екологічного та економічного впливу підприємництва на територіях громади.

Коротка характеристика за складовими навколишнього природного середовища:

Клімат. Одним із найважливіших чинників змін природного характеру, що можуть вплинути на розвиток громади в майбутньому, є зміна клімату. Стратегія враховує цей чинник, оскільки передбачає розробку та реалізацію програм та заходів з адаптації до зміни клімату.

Атмосферне повітря. В результаті реалізації Стратегії не передбачається

збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та погіршення його стану. Можливе, навіть, зменшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел і покращення якості атмосферного повітря внаслідок розвитку велоструктури, скорочення та зменшення атмосферного повітря, збільшення використання відновлювальних джерел енергії.

Водні ресурси. Стратегія не передбачає створення підприємств, діяльність яких призведе до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води. Тому реалізація Стратегії не має призвести до погіршення стану водних ресурсів, зокрема, в оперативній цілі 2.3. «Підвищення якості надання житлово-комунальних послуг» передбачені наступні потенційно можливі сфери реалізації проектів: відновлення, охорона та раціональне використання джерел питного водопостачання, будівництво свердловин у селах, заміна аварійних ділянок водопроводів, проведення капітального ремонту водопровідних мереж, встановлення системи захисту та автоматичного управління насосним обладнанням на водозаборах у селах, розвиток водопровідно-каналізаційного господарства в смт Куликівка.

Ґрунти. Оскільки пріоритетними галузями економіки для майбутнього розвитку громади є сільське господарство та харчова промисловість прогнозується помірний вплив на стан ґрунтів. Внаслідок реалізації Стратегії не передбачається змін у топографії або в характеристиках рельєфу. Водночас інтенсифікація сільського виробництва може спричинити деградацію земельних ресурсів. Перед проведенням будь-яких робіт, пов'язаних з впливом на земельні ресурси будуть проведені вишукувальні роботи, в результаті яких визначиться необхідність зняття родючого шару ґрунту (за наявності) або відсутність такої необхідності.

Біорізноманіття.

У Стратегії не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на біорізноманіття. Не передбачається змін у кількості видів рослин або тварин, їхньої чисельності або територіальному представництві, порушень або деградації середовищ існування диких видів тварин. Зменшиться вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей та інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля.

Культурна спадщина. Реалізація Стратегії не має призводити до негативного впливу на наявні об'єкти історико-культурної спадщини. Натомість реалізація оперативних цілей Стратегічної цілі 3. «Розширення можливостей для забезпечення культурних потреб» сприятимуть збереженню об'єктів культурної спадщини та культурних традицій.

Населення та інфраструктура. Стратегія не передбачає появу нових ризиків для здоров'я населення громади. Натомість Стратегічні цілі 2. «Розвиток інфраструктури територій» та 3. «Забезпечення гармонійного розвитку та

підвищення якості життя населення» передбачають значне покращення ситуації для здоров'я та добробуту населення.

Екологічне управління, моніторинг. Стратегія не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки, натомість передбачає підвищення енергоефективності, покращення поводження з відходами та модернізацію системи водовідведення. Стратегія орієнтована на впровадження ефективної системи екологічного моніторингу, який також передбачає і аналіз захворюваності населення.

Кумулятивний вплив. Ймовірність того, що реалізація Стратегії призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

Таким чином, реалізація Стратегії розвитку Куликівської селищної територіальної громади на період до 2027 року не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація багатьох оперативних цілей Стратегії може призвести до покращення екологічної ситуації в територіальній громаді.

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Для зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків виконання Стратегії та її уточнюючих проектів пропонується реалізація комплексу заходів проаналізованих в таблиці 7.1.

Таблиця 7.1

Аналіз можливих превентивних заходів за складовими навколишнього природного середовища

Компонент довкілля	Основні проблеми, пов'язані із проектом ДДП	Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків
Атмосферне повітря	Вплив автотранспорту та промислових підприємств.	<ul style="list-style-type: none"> Здійснення природоохоронних заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Стимулювання заходів підвищення енергетичної ефективності і енергозбереження у всіх галузях економіки.
Водні ресурси	Зношеність на 85% переважної більшості інженерних мереж. Занедбаність малих річок	<ul style="list-style-type: none"> Охорона, екологічне оздоровлення та відтворення водних об'єктів. Визначення розмірів і меж водоохоронних зон.

	<p>призводить до їх заболочення і замулення. Зниження рівня ґрунтових вод призвела до зникнення води в меліоративних каналах та малих річках.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Забезпечення населення і галузей економіки водними ресурсами в необхідній кількості та відповідної якості. • Будівництво та реконструкція водопровідних та каналізаційних очисних споруд із застосуванням новітніх технологій та обладнання, зокрема в сільських населених пунктах. • Розширення сфери надання послуг та збільшення обсягів використання питної води із підземних джерел. • Впровадження новітніх технологій очищення та знезараження питної води. • Проведення гідротехнічних протиерозійних заходів. • Проведення попереджувальних інженерних заходів для забезпечення належного функціонування меліоративної системи, регулювання русел річок та ставків
Земельні ресурси	<p>Інтенсивне сільськогосподарське та промислове використання земель. Зниження родючості ґрунтів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Рекультивация порушених територій. • Запровадження екологічних технологій вирощування сільськогосподарських культур у сівозмінах господарств товаровиробників району шляхом: використання збалансованих норм мінеральних добрив, розширення посівів сидеральних культур, пріорювання соломи та пожнивних решток сільськогосподарських культур. • Упровадження інноваційних технологій на вирощуванні сільськогосподарських культур. • Підвищення ефективності використання сільськогосподарських земель. • Розроблення генеральних планів населених пунктів з визначенням зонування території сільських населених пунктів. • Здійснення моніторингу містобудівної діяльності та раціональне використання земельних ресурсів для містобудівних потреб. • Проведення інженернотехнічних, агролісомеліоративних та ґрунтозахисних заходів.
Лісові ресурси	<p>Низький рівень заліснення громади.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Досягнення оптимальної лісистості в громаді. • Створення лісових захисних насаджень на еродованих землях, вздовж водних об'єктів та полезахисних смуг. • Поліпшення санітарного стану насаджень. • Розробка проектів землеустрою щодо

		встановлення меж лісового фонду.
Природно-заповідний фонд	Відсутність закріплених на місцевості меж територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Не цільове використання рекреаційних, заповідних та водоохоронних земель.	<ul style="list-style-type: none"> • Розроблення проектів землеустрою з організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду. • Збереження та відновлення та популяризація територій та об'єктів природно-заповідного фонду. • Підтримання чисельності та видової різноманітності флори та фауни території громади. • Створення та функціонування постійно діючої інфраструктури для ефективного зеленого туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з додержанням режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду.
Поводження відходами	3 Наявність несанкціонованих сміттєзвалищ. Недостатня кількість спеціалізованих підприємств у сфері поводження з твердими побутовими відходами	<ul style="list-style-type: none"> • Розвиток інфраструктури збирання та перевезення ТПВ; створення потужностей з обробки та переробки відходів. Будівництво, реконструкція, упорядкування полігонів та сміттєзвалищ. • Створення потужностей з утилізації відходів. • Проведення інформаційних кампаній щодо роздільного збору твердих побутових відходів. • Впровадження роздільного збору твердих побутових відходів. • Розширення мережі сортувальних станцій • Проведення реконструкції місця видалення відходів. • Впровадження інноваційних розробок та впровадження новітніх технологій у галузі переробки відходів. • Просвітницька діяльність щодо роздільного збору відходів. • Удосконалення системи переробки відходів
Здоров'я населення	Недостатній рівень медичного обслуговування через дефіцит кваліфікованих спеціалістів, забезпеченість становить. Застаріле діагностичне та лікувальне обладнання медичних закладів.	<ul style="list-style-type: none"> • Забезпеченість закладів охорони здоров'я, які надають первинну медичну допомогу, відповідним обладнанням, транспортними засобами та кадрами. • Стимулювання медичних працівників первинної ланки до роботи в сільській місцевості. • Підвищення ефективності використання ресурсів, якості та доступності вторинної та третинної медичної допомоги. • Кадрове забезпечення галузі охорони

Таким чином, екологічні проблеми Куликівської селищної ТГ потребують невідкладного вирішення на всіх рівнях, а саме:

- 1) вирішення на міжнародному рівні:
 - приведення екологічного законодавства до рівня Європейського Союзу.
- 2) загальнодержавного значення:
 - недосконалість екологічного законодавства;
 - забруднення атмосфери викидами промислових, сільськогосподарських підприємств та автотранспорту;
 - забруднення гідросфери скидами стічних вод промислових підприємств і комунально-побутовими стічними водами;
 - невнесення в натуру і картографічний матеріал водоохоронних зон і прибережних захисних смуг.
- 3) місцевого значення;
 - порушення гідрологічного режиму малих річок;
 - будівництво сучасних полігонів з утилізації побутових відходів та проведення рекультивациі і реконструкції існуючих сміттєзвалищ, що вичерпали свій ресурс;
 - впровадження роздільного збирання відходів від населення;
 - ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ.
- 4) вирішення яких не потребує залучення значних матеріальних (фінансових) ресурсів.
 - збереження зелених насаджень;
 - збереження площ об'єктів природно-заповідного фонду;
 - розвиток внутрішнього туристичного ринку;
 - проведення просвітницьких заходів.

8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ)

Базуючись на демографічних тенденціях, аналізі соціально-економічної ситуації в Куликівській селищній територіальній громаді, а також макроекономічних прогнозах можна припустити наступні сценарії розвитку громади:

Інерційний (песимістичний) сценарій розвитку формується за умови ряду припущень, які передбачають, що баланс зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на стан громади як соціально-економічної системи залишається незмінним, тобто послідовність станів системи змінюється за інерцією: громада рухається по інерції, суспільно-економічний стан країни не сприяє розвитку.

Модернізаційний (реалістичний) сценарій розвитку будується на припущеннях, за яких формуються найсприятливіші зовнішньо-національні та внутрішні (ті, які громада здатна створити самостійно) фактори впливу: громада активно використовує можливості в умовах швидкого суспільно-економічного розвитку країни.

Цілі та завдання Стратегії розвитку Куликівської селищної територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів орієнтовані на реалізацію модернізаційного (реалістичного) сценарію розвитку.

Загалом і Стратегія, і План заходів побудовані на засадах збалансованого (сталого) розвитку. Збалансованість вимагає інтеграції та балансування економічних, соціальних і екологічних цілей. Стратегія поряд з економічними та соціальними цілями містить ціль «Охорона навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки», яка передбачає досягнення високих екологічних стандартів. Це означає, що Стратегія спрямована на екологічно збалансований розвиток і тому не потребує альтернативних цілей та пріоритетів, а також альтернативних варіантів розвитку.

В якості альтернативи під час СЕО Проекту Стратегії та Плану заходів було розглянуто «Нульовий сценарій», тобто опис, прогнозування та оцінку ситуації у випадку незатвердження Стратегії. Це означає збереження незмінною існуючої на даний момент ситуації в громаді.

Незатвердження Стратегії не дасть змоги збільшити позитивні впливи на довкілля і здоров'я населення, які мають бути наслідком виконання заходів передбачених у Плані заходів. Реалізація «нульового сценарію» не забезпечить поступ у досягненні збалансованого (сталого) розвитку громади.

Найсприятливішим варіантом буде затвердження запропонованих проєктів Стратегії та Плану заходів.

У ході виконання СЕО Робоча група зіткнулася з рядом проблем, які суттєво ускладнюють більш повне і глибоке здійснення СЕО для Стратегії, зокрема недостатність джерел і аналізу інформації. Державна статистична служба України не структурує і не аналізує достатньо глибоко і повно показники охорони довкілля та природокористування для Стратегії на рівні громади.

9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

СЕО не завершується прийняттям рішення про затвердження Стратегії. Значущі наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, повинні

відслідковуватися під час реалізації Стратегії, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Результати моніторингу мають бути доступними для органів влади та громадськості. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» встановлює необхідність здійснення моніторингу наслідків виконання документу державного планування для довкілля (ст. 17). Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дає можливість отримати інформацію про реалізацію Стратегії та Плану заходів;
- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;
- перевірки того, що Стратегія виконується відповідно до затвердженого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

Моніторинг наслідків виконання Стратегії для довкілля, у тому числі для здоров'я населення буде здійснюватися щорічно. Результати оприлюднюються на офіційному веб-сайті Куликівської селищної ради у мережі інтернет. У разі виникнення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення.

Упровадження Стратегії проводитиметься через реалізацію комплексу організаційних, фінансових та інформаційних заходів, які реалізовуватимуться всіма суб'єктами територіального розвитку.

Моніторинг базується на розгляді обмеженого кола відібраних показників (індикаторів) за кожним зі стратегічних напрямів і аналізі досягнення запланованих результатів. Система запропонованих в Стратегії індикаторів може включати еколого-економічні та екологічні індикатори:

- економія бюджетних коштів в результаті впровадження енергоефективних заходів;
- економія енергетичних ресурсів в результаті впровадження енергоефективних заходів;
- обсяги коштів МТД, кредитів, інвестиційних ресурсів фінансових установ в проекти енергоефективності, залучені громадою;
- зменшення / збільшення обсягів викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря стаціонарними та пересувними джерелами забруднення;
- обсяг фінансування заходів з охорони навколишнього природного середовища;
- кількість осіб, залучених до заходів з екологічної освіти.

Пропонується розширити кількість екологічних індикаторів шляхом

використання таких:

Таблиця 9.1

**Екологічні індикатори
для моніторингу виконання Стратегії**

№ з/п	Індикатор
Забруднення повітря	
1.	Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел
2.	Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від пересувних джерел
3.	Споживання енергоресурсів установами комунальної власності
4.	Споживання енергоресурсів населенням на 1 тис. мешканців
Водні ресурси	
5.	Сільське населення, яке має доступ до покращених умов санітарії
6.	Населення селеша, яке має доступ до централізованих систем водовідведення
7.	Скиди забруднених стічних вод у водні об'єкти
8.	Обсяги забору та використання свіжої води
Озеленення/Лісистість	
9.	Рівень озеленення території громади
10.	Площа земель природно-заповідного фонду
11.	Площа лісів
Ґрунти	
12.	Питома вага площі сільсько-господарських угідь екстенсивного використання (сіножатей, пасовищ) у загальній території громади
13.	Питома вага площі деградованих земель
Відходи	
14.	Обсяги утворення ТПВ на території громади
15.	Обсяги утворення промислових відходів на території громади
16.	Обсяги утворення, накопичення та утилізації промислових відходів, в т.ч. небезпечних (токсичних) I-III кл. небезпеки
17.	Частка відходів, що захоронюються
Здоров'я населення	
18.	Рівень захворюваності населення громади
19.	Кількість новоутворень у жителів громади
20.	Рівень смертності

Кількість екологічних індикаторів можна розширити шляхом використання таких індикаторів, для яких є моніторингові дані.

10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)

В рамках реалізації документа державного планування Стратегії розвитку Куликівської селищної територіальної громади на період до 2027 року можливих транскордонних негативних наслідків не виявлено.

Територіальне розміщення Куликівської селищної територіальної громади не межує з іншими країнами, тому відсутня потреба у транскордонних консультаціях.

11. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10 ЦІЇ ЧАСТИНИ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ .

1. Мета Стратегії розвитку Куликівської селищної територіальної громади на період до 2027 року полягає у визначенні ключових проблем комплексного розвитку та підвищення конкурентоспроможності громади за для покращення життя громадян.

Стратегія базується на принципі сталого економічного та соціального розвитку громади, раціонального використання ресурсного потенціалу та екологічної безпеки. Стратегічні напрями розвитку територіальної громади включають природоохоронну складову (напряма 2.4. Охорона навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки) й спрямовані на забезпечення цілей з розвитку екологічно чистої та енергоефективної громади.

2. Екологічна ситуація на території громади характеризується відносною стабільністю показників. Аналіз стану довкілля в громаді виявив тенденції зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, незначне скорочення забору свіжої води та зменшення скидів зворотних вод, скорочення обсягів утворення відходів, однак зростає обсяг їх накопичення, інтенсивне використання земельних ресурсів.

3. Основними екологічними проблемами Куликівської селищної територіальної громади є забруднення атмосферного повітря, води, ґрунтів, високий ризик виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру, спричинене вичерпанням термінів експлуатації та неналежним функціонуванням об'єктів водопровідно-каналізаційного господарства та виснаження ґрунтів внаслідок інтенсивного ведення сільськогосподарських робіт.

4. Основні зобов'язання у сфері охорони довкілля області визначаються законами України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про стратегічну екологічну оцінку», «Про оцінку впливу на довкілля», «Про відходи», «Про інвестиційну діяльність», Водним кодексом України, Указом Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року».

5. За підсумками СЕО були запропоновані заходи щодо покращення стану навколишнього природного середовища. З метою визначення потенційного негативного впливу на стан довкілля планової діяльності, а також можливих конфліктів з цілями екологічної політики, зазначеними в інших документах стратегічного характеру, були проаналізовані окремі розділи Стратегії. Така оцінка дозволила сформулювати ряд пріоритетних заходів щодо попередження, скорочення або зниження передбачуваних наслідків негативного впливу на стан довкілля, у тому числі здоров'я населення.

6. Стратегія в цілому спрямована на зменшення впливів на довкілля. Цілі Стратегії узгоджуються з державними та регіональними екологічними цілями, визначеними в Основних засадах (стратегії) державної екологічної політики

України на період 2030 року, з Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695, Стратегією сталого розвитку Чернігівської області на період до 2027 року, затвердженою рішеннями Чернігівської обласної ради від 18.12. 2019 № 4-21/VII та від 28.10. 2020 № 43-25/VII, відповідними планами заходів з їх реалізації.

7. Реалізація Стратегії не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація багатьох оперативних цілей Стратегії може призвести до покращення екологічної ситуації в громаді.

8. У рамках реалізації документа державного планування Стратегії розвитку Куликівської селищної територіальної громади на період до 2027 року можливих транскордонних негативних наслідків не виявлено.

9. Ймовірність того, що реалізація Стратегії призведе до таких можливих негативних впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

10. Під час розробки Стратегії була налагоджена тісна співпраця між Робочою групою з проведення Стратегічної екологічної оцінки та розробниками Стратегії. Більшість пропозицій, запропонованих Робочою групою з СЕО, були враховані розробниками Стратегії.

11. Моніторинг ефективності впровадження Стратегії за допомогою екологічних індикаторів є важливою формою контролю того, який фактичний вплив на довкілля матиме впровадження Стратегії, та необхідною передумовою забезпечення збалансованості розвитку Куликівської селищної територіальної громади.

З огляду на зазначене можна стверджувати, що в цілому розроблення Стратегії розвитку Куликівської селищної територіальної громади на період до 2027 року було проведено з урахуванням ймовірних впливів на довкілля та з прагненням мінімізації негативних ризиків.

Реалізація Стратегії, за умови дотримання екологічних вимог, має сприяти збереженню значного природнього потенціалу громади та антропогенного навантаження. Такий підхід має забезпечити стійкий розвиток громади, яка поєднуватиме можливості модернізованої комунальної інфраструктури, відповідального бізнесу, ефективного використання природних ресурсів та конкурентоспроможного людського потенціалу й дозволить покращити якість життя мешканців Куликівської селищної територіальної громади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року».
2. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку».
3. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля».
4. «Методичні рекомендації із здійснення екологічної стратегічної оцінки документів державного планування» затверджені Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України № 296 від 10.08.18р.
5. «Зміни до Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування» затверджені Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України № 465 від 29.12.18р.
6. Розпорядження КМУ № 820-р від 08 листопада 2017р. «Про схвалення «Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року».
7. Постанова КМУ № 413 від 7 червня 2017р. «Стратегія удосконалення механізму управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними».
8. Постанова КМУ № 827 від 14 серпня 2019р. «Про деякі питання здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря».
9. Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті, 2003 р.
10. Екологічні паспорти Чернігівської області за 2012-2019 роки.
11. Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Чернігівській області за 2019 рік.
12. Статистичний збірник «Довкілля Чернігівщини – 2019».
13. Офіційний сайт Головного управління статистики у Чернігівській області.

РОБОЧА ГРУПА З РОЗРОБКИ СЕО

Стратегії розвитку Куликівської селищної територіальної громади на період до 2027 року

Голова Робочої групи, перший заступник

Куликівського селищного голови

Секретар Робочої групи, начальник відділу
економічного розвитку та інвестицій

Куликівської селищної ради

Члени Робочої групи:

Начальник відділу житлово-комунального
господарства, містобудування, архітектури,
транспорту та благоустрою

Головний лікар КНП «Куликівський центр
первинної медико-санітарної допомоги»

Куликівської селищної ради

Головний спеціаліст відділу земельних
відносин, екології та комунальної власності

Куликівської селищної ради

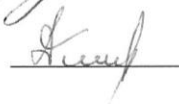
Т.С. Сосімович

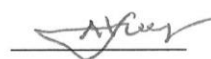
Л.А. Плічко

О.І. Товстоліс

Л.Д.Дмитришина

Л.М.Клименко